

Kabinet neemt maatregelen tegen racisme

Rassendiscriminatie is in Nederland de meest gemelde discriminatiegrond. Mede daarom heeft het kabinet besloten om aanvullende maatregelen te nemen tegen onder meer anti-zwart racisme, dat momenteel in het brandpunt van de belangstelling staat.

Of het nu gaat om de Nederlandse anti-discriminatievoorzieningen, de politie of het Meldpunt Internetdiscriminatie (MiND); van alle discriminatiegronden is racisme het vaakst terug te vinden in hun jaarlijkse overzichten. Ongelijke behandeling op grond van huidskleur of afkomst komt in Nederland veelvuldig voor, concludeerde het kabinet dan ook in het begin 2016 gepresenteerde Nationaal Actieprogramma tegen discriminatie. In dit programma presenteerde het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een reeks van maatregelen die tot doel hebben om te komen tot meer synergie, overzicht en samenwerking bij het voorkomen en bestrijden van discriminatie, op alle gronden.

'Positieve krachten'

"Voor een effectieve bestrijding van discriminatie is en blijft het nodig om op de diverse doelgroepen toegespitste maatregelen te nemen", schrijft verantwoordelijk minister R. Plasterk in het Actie-

programma. Hij wil dan ook 'uitgebreider stilstaan bij de maatregelen van de overheid tegen discriminatie op grond van afkomst, huidskleur en religie'. Dat voornemen sluit aan bij aanbevelingen in het Internationale Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie (CERD) en van het European Committee against Racism and Intolerance (ECRI). Het kabi-

net wil 'positieve krachten' faciliteren, benutten en verbinden om bewustwording in gang te zetten. Dat gebeurt via rondetafelconferenties, themabijeenkomsten en workshops, maar ook door bijvoorbeeld trainingen mogelijk te maken die et-

nisch profileren en arbeidsmarktdiscriminatie moeten tegengaan.

Anti-zwart racisme

In het Actieprogramma wordt met name aandacht besteed aan discriminatie op grond van afkomst, religie en huidskleur. Die laatste grond

Lees verder op de volgende pagina

duikt de laatste tijd veel op in de media en tijdens debatten, waarbij de belangstelling varieert van maatregelen om de universiteitswereld minder wit te maken tot het verschijnsel Zwarte Piet. In deze nieuwsbrief willen ook de Noord-Hollandse anti-discriminatievoorzieningen extra aandacht besteden aan deze discriminatiegrond.

Ten aanzien van anti-zwart racisme heeft de rijksoverheid al diverse stappen ondernomen. Met subsidie van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

is de website 'Slavernij en jij' ontwikkeld en wordt er onderzoek verricht naar de mogelijkheden om het onderwijs te 'dekoloniseren'. Tot en met 2020 is er jaarlijks structureel €50.000,- beschikbaar om de herdenking van het slavernijverleden mogelijk te maken. Dit jaar vindt een onderzoek plaats naar de positie en problemen van mensen van Afrikaanse herkomst in Nederland. Een tweede verkenning betreft de mogelijkheid om anti-zwart racisme inzichtelijker te maken in rapportages van de politie en de anti-discriminatievoorzieningen. "Met dit Nationaal Actieprogramma pakt het kabinet openlijke discriminatie hard aan en neemt zij maatregelen om meer onbewuste, subtiele vormen van discriminatie tegen te gaan", belooft verantwoordelijk minister Plasterk. De overheid, vindt hij, moet daarin een voorbeeldrol vervullen.

Zwarte Piet

Het kabinet heeft (nog) geen standpunt ingenomen over een fenomeen dat zo langzamerhand het gehele jaar door de tongen losmaakt: Zwarte Piet. Hoewel voor- en tegenstanders al lan-

ger tegenover elkaar stonden, barstte de maatschappelijke discussie over deze figuur pas goed los vanaf 2013. Opponenten van Zwarte Piet zagen en zien in hem een racistisch stereotype, voorstanders menen vaak dat het hier gaat om een eeuwenoude traditie die met racisme niets van doen heeft. Ook in 2016 was er weer volop debat, dat overigens vaak voor veel meer stond dan al-

leen dit onderdeel van de Sinterklaasviering. Inmiddels hebben zowel het College voor de Rechten van de Mens (CRM) als de Kinderombudsman zich uitgesproken over dit

heikele onderwerp. Op 30 september 2016 verwoordde de laatste zijn standpunt als volgt: "De figuur van Zwarte Piet kan bijdragen aan pesten, uitsluiting of discriminatie en is daarmee in strijd met het Kinderrechtenverdrag.

De Kinderombudsman stelt dat Zwarte Piet zodanig moet worden aangepast dat kinderen geen negatieve effecten meer ervaren door het Sinterklaasfeest. Door Zwarte Piet te ontdoen van discriminerende en stereotyperende kenmerken, kan er van hem een figuur worden gemaakt die recht doet aan het plezier dat zoveel beleven aan de Sinterklaastraditie."

Het CRM oordeelt eveneens dat aan Zwarte Piet 'discriminerende elementen kleven'. Het College raadt daarom aan 'om de Zwarte Piet-figuur zo aan te passen dat associaties met raskenmerken en een klassiek negatief stereotype van mensen met een donkere huidskleur niet meer kunnen opkomen'. De Amsterdamse burgemeester Eberhard van der Laan gaf in een reactie op het debat overigens al te kennen dat vanaf 2017 Zwarte Piet de intocht in de hoofdstad niet langer zal bijwonen.

Kinderombudsman

Het CRM is het met de regering eens 'dat een verbod op Zwarte Piet van staatswege niet de uitweg is uit het debat'. Het is aan de samenleving om te bepalen hoe de inhoud van traditionele volksfeesten en bijbehorende figuren er dient uit te zien.

Ook de Kinderombudsman ziet in de eerste plaats een taak weggelegd voor anderen, met name ouders en scholen. Op www.kinderombudsman.nl staan aanbevelingen hoe een Sinterklaasfeest-moderne-stijl gevierd kan worden waarbij alle kinderen zich prettig voelen.

Hoe diep de pijn bij sommigen zit, blijkt overigens wel uit de stroom aan vijandige en veelal racistische reacties die de Kinderombudsman mocht ontvangen na zijn standpunt bekend te hebben gemaakt. Het was voor de deelnemers aan een ronde-tafelconferentie, waarin voor- en tegenstanders van Zwarte Piet zitting hebben, aanleiding om op 3 oktober 2016 te komen met een gezamenlijke verklaring. Daarin stond onder meer: "We doen afstand van elke vorm van bedreiging, geweld, polarisatie en agressie. We doen een oproep tot kalmte en een beschaafde en respectvolle dialoog. We stellen het belang van het kind centraal. We streven ernaar het een feest voor alle kinderen te laten zijn."

De Noord-Hollandse anti-discriminatievoorzieningen sluiten zich graag aan bij die oproep.

VN-decennium voor mensen van Afrikaanse afkomst

Op 25 oktober jl. vond de lancering plaats van het VN-decennium voor mensen van Afrikaanse afkomst. Het is een voortvloeisel van een VN-resolutie waarin alle lidstaten opgeroepen worden om actie te ondernemen tegen rassendiscriminatie, vreemdelingenhaat en daarmee samenhangende onverdraagzaamheid, opdat alle fundamentele rechten en vrijheden van mensen van Afrikaanse afkomst beschermd en gewaarborgd worden.

**INTERNATIONAL DECADE FOR
PEOPLE OF AFRICAN DESCENT**

2 0 1 5 ▶ 2 0 2 4

RECOGNITION · JUSTICE · DEVELOPMENT

#AFRICANDESCENT
WWW.UN.ORG/EN/EVENTS/AFRICANDESCENTDECADE

Het Nederlandse kabinet heeft er voor gekozen om de drie pijlers van de VN-resolutie te volgen, namelijk erkenning, rechtvaardigheid en ontwikkeling. De aanpak van racisme moet versterkt worden en de positie van mensen van Afrikaanse afkomst verbeterd. Hierbij worden thema's geagendeerd die kennis over in- en uitsluiting versterken, bewustwording en bestrijding van vooroordelen en negatieve beeldvorming vergroten en aandacht vestigen op zowel het erfgoed en de culturen van mensen van Afrikaanse herkomst als het slavernijverleden. Maatschappelijke organisaties en actieve burgers worden nauw betrokken bij de aanpak van de overheid. Een aantal initiatieven is al gestart; op 25 oktober was de officiële lancering van het VN-decennium. Er waren toespraken, onder meer van minister Asscher van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Er was muziek en het was een levendig geheel. Op 12 december vindt een vervolgbijeenkomst plaats, die door middel van workshops, voorbeeldprojecten en andere presentaties meer verdieping biedt.

'Negerhut van oom Tom'

In het verpleeghuis houdt de verpleegkundige de toestand van een stervende man van Afro-Surinaamse afkomst goed in de gaten. De dienstdoende arts wordt geroepen, omdat het einde nabij is. Bij binnenkomst ziet de arts de rouwende familie rondom het bed van de man zitten. Hij zegt hardop: "Het lijkt hier de negerhut van oom Tom wel." De verpleegkundige schrikt zodanig van de opmerking dat zij blokkeert en niet weet te reageren.

Eenmaal thuis raakt ze emotioneel. De verpleegkundige is zelf van Afro-Surinaamse afkomst en ervaart de opmerking niet alleen voor de familie, maar ook voor haar persoonlijk als zeer kwetsend. Ze belt met een anti-discriminatievoorzinieng om haar verhaal te delen. Zij is dankbaar voor het luisterend oor, maar wil liever geen vervolg geven aan haar ervaring. Ze is nu bijna 60 jaar en wil graag zonder problemen haar laatste werkzame jaren volmaken.

Blank drijfvermogen

Voor diploma A zit een 9-jarige jongen van Moluks-Jamaicaanse afkomst op schoolzwemles. De lessen zijn vrij intensief, maar zijn moeder ziet vooruitgang. Diverse oefeningen worden gedaan, waaronder het maken van een ster waarbij het kind blijft drijven met de armen en benen gespreid. Tijdens deze oefening merkt de instructrice tegen haar zoon en een ander kind met een donkere huidskleur op dat 'bruine mensen niet kunnen drijven' en 'dat blanke mensen dat al veel langer doen'. Haar zoon voelt zich nietig en raakt onzeker. Zijn moeder is boos. Ze vindt de opmerking discriminerend. Samen met de moeder van het andere kind besluit zij hierover een klacht in te dienen bij de anti-discriminatievoorziening. Het bureau onderzoekt middels hoor en wederhoor de situatie en adviseert en bemiddelt in de aanpak. De manager spreekt vervolgens al het personeel over wat er wel en vooral niet kan. Moeder en kind krijgen een compensatie aangeboden voor deze nare ervaring.

Discriminerende thema's

De invaljuf van groep 3 heeft een thema's over dieren. Ze geeft uitleg over het gedrag van verschillende diersoorten en koppelt dit aan het gedrag van een aantal kinderen in de klas. Zo noemt zij een 6-jarige jongen met een donkere huidskleur een aap vanwege het meeloopedrag dat hij volgens haar vertoont. In de middag start een ander lesprogramma, maar de juf blijft het jongetje een aap noemen. Hij zegt tegen haar dit niet leuk te vinden en het tegen zijn vader te vertellen. Hierop krijgt hij van de juf de waarschuwing dat hij het niet thuis mag vertellen. Eind van de dag krijgt de vader een telefoontje van de juf die hem excuses aanbiedt. De vader weet niet waarvoor. Zijn zoontje heeft hem namelijk niets verteld. Later verneemt hij van zijn oudere zoon dat die het wel wist en dat zijn broertje te bang was om het aan zijn vader te vertellen vanwege de waarschuwing van juf. De vader heeft geen begrip voor het feit dat zijn zoon een aap is genoemd. Hij vindt dat er sprake is van discriminatie en dat het onacceptabel is dat de juf zijn zoon een waarschuwing gaf na diens weerwoord. Hij wil de kwestie bespreken met de directrice. De anti-discriminatievoorziening geeft hem advies hoe hij het gesprek kan voeren en vader accepteert het aanbod om een klacht in te dienen als de school niet optreedt.

'Alle buitenlanders wegschieten'

Vol passie geeft een docent les op een HAVO/VWO-instelling. Hij voelt zich thuis binnen de school en het docententeam. Er is veel ruimte voor individuele input als het gaat om de invulling van de projectweek, één van de activiteiten waar de docent zich graag voor inzet. Tijdens de vergadering wordt besproken welke externe personen daarbij kunnen worden betrokken. Een collega stelt voor een oud-leerling

te vragen die momenteel PVV-gemeenteraads-lid is. Een andere collega haakt hier op in en roept: "We moeten alle buitenlanders wegschieten." De docent, van Antilliaans-Arubaanse afkomst, schrikt. Een collega kijkt hem aan en zegt tegen hem: "Heb je goed gehoord wat hij zei?" De docent weet zich geen raad en kijkt naar zijn teammanager. Die kijkt meteen weg en niemand reageert. De docent voelt zich alleen en kwetsbaar. Hij staat op en loopt weg. De volgende dag gaat hij weer naar de school, maar merkt dat hij zich niet meer veilig voelt. Ineens valt hem op hoe wit zijn collega's zijn en hoe zwart hij zelf is. Hij durft er niet over te praten, maar merkt dat zijn gezondheid er onder lijdt. De docent raakt overspannen en moet zich ziek melden. Alleen met zijn vrouw kan hij over de situatie praten. Zij raadt hem aan de anti-discriminatievoorziening te bellen. Het bureau legt uit dat hij recht heeft op een discriminatievrije werkomgeving en geeft hem advies hoe hij de situatie kan aanpakken. De docent besluit, met steun van het bureau, het te melden bij de directie.

Artikel 1 van de Nederlandse Grondwet:
'Allen die zich in Nederland bevinden worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond ook, is niet toegestaan'

